Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Filosofie

Testul 11

Profilul umanist din filiera teoretică şi toate profilurile şi specializările din filiera vocaţională, cu excepţia profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece pont din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I TÉTEL (30 pont)

Írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét az alábbi estekre vonatkozóan! Minden esetben egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. J. P. Sartre állítása miszerint az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*, azt jelenti, hogy:
a. nem tevődik fel az emberi felelősség problémája
b. az emberi természet előzetesen meghatározott
c. nem létezik egy adott emberi természet
d. az ember születéstől fogva meghatározott jellemvonásokkal rendelkezik

2. A terület, amelyhez a „Mi az erény?” kérdés tartozik:
a. az etika
b. az esztétika
c. a gazdaságtan
d. az etimológia

3. Az alkalmazott etika egyik sajátos kérdésköre:
a. a politika
b. a bizonyosság
c. az eutanázia
d. az örökkévalóság

4. A negatív szabadság feltétele:
a. az önkényes állami kényszer hiánya
b. az állam hiánya
c. az állam mértéken felüli beavatkozása az egyén életébe
d. olyan államot, amely önkényes kényszerhez folyamodik polgáraival szemben

5. Amire a *létezés lehetőségeinek megvalósulása* kifejezés vonatkozik:
a. az ember és állat közti különbségre
b. a nép hatalmára
c. az élet értelmére
d. az emberre, mint állathoz hasonló lényre

6. A másokkal való együttélés szükségessé teszi a szabadság társítását:
a. a libertinizmussal
b. a szabályok hiányával
c. a társadalmi káosszal
d. a felelősséggel

7. Az alkalmazott etika által tárgyalt kérdéskörök egyik sajátossága, hogy:
a. ellentmondásos jellegűek
b. vitathatatlan jellegűek
c. örökkévalóak
d. elvi sajátosságokkal bírnak

8. A filozófus, akitől *az ember szabadságra ítéltetett* állítás származik:
a. J. Rawls
b. J. St. Mill
c. J. P. Sartre
d. J. J. Rousseau

9. Az etika, amelynek az eudaimonizmus része:
a. hedonista
b. teológiai
c. alkalmazott
d. teleologikus

10. A hatóságok törvényes módon csökkenthetik az egyén szabadságát, ha ez:
a. sérti más egyének szabadságát
b. tiszteletben tartja a törvényeket
c. alkalmazkodik a szabályokhoz
d. törvényesen jár el

II. TÉTEL (30 pont)

A. A baloldali oszlopban az erkölcsfilozófia sajátos fogalmai vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig erre vonatkozó igaz kijelentések. Írja a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes társítását!

a. deontologikus etika
b. hedonista etika
c. alkalmazott etika
d. eudaimonista etika

1. A boldogságra vonatkozó racionalista felfogás.
2. Úgy tartja, hogy egy cselekvés erkölcsi értékét az a cél határozza meg, amelynek a megvalósítására nem irányul.
3. Úgy ítéli meg, hogy egy cselekvésnek akkor van erkölcsi értéke, ha olyan normatív elvek irányítják, amelyek szükségszerűséget és egyetemességet biztosítanak neki.
4. Az egyéni cselekvések elemzéséből következtet erkölcsi elvekre.
5. Úgy ítéli meg, hogy egy cselekedet erkölcsi értékét az élvezet elérése határozza meg.

16 pont

B. Érveljen, körülbelül 10 sor terjedelemeben azon tézis mellett vagy ellen, mely szerint: *„Szükségünk van szabadságra az államnak a hatalmával való visszaélése megakadályozása érdekében, és szükségünk van államra a szabadsággal való visszaélés megakadályozása érdekében.”* *(K. R. Popper)*

8 pont

C. Konkrét példán keresztül mutasson rá a *szólásszabadságnak egy demokratikus társadalomban betöltött szerepére/fontosságára*! **6 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szövegrészt:

Az igazságosságnak az a felfogása, amelyet ki akarok fejteni, a következő két elvben foglalható össze: először is, minden személynek, aki részt vesz a gyakorlatban, vagy a hatása alatt áll, egyenlő joga van a legszélesebb körű szabadsághoz, ameddig az összeegyeztethető más személyek szabadságával; és másodszor, az egyenlőtlenségek annyiban önkényesek, amennyiben nem várhatjuk el, hogy mindenkinek előnye származzon belőlük, és amennyiben semmi biztosíték sincs arra, hogy az állások és a szerepkörök, amelyekhez kapcsolódnak, mindenki számára egyaránt hozzáférhetők lehetnek. Ezek szerint az elvek szerint az igazságosság három eszméből tevődik össze: a szabadság, az egyenlőség, valamint a közjót elősegítő tevékenységek megjutalmazásának eszméjéből.

(J. Rawls, Az igazságosság mint méltányosság)

Válaszoljon az alábbi kérelmekre:

1. Említsen meg az adott szöveg alapján két olyan gondolatot, amelyekben megfogalmazódik az igazságosság! **4 pont**
2. Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, amelyben a fogalmakat sajátos filozófiai értelmükben használja, az *igazságosság* és az *méltányosság* fogalmai közötti összefüggésre! **10 pont**
3. Fogalmazza meg véleményét a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Tudva azt, hogy az emberi természet számos filozófiai elmélkedés központi témáját képezi:

1. Nevezzen meg három filozófust, akik műveikben az emberi természetre vonatkozó nézőpontokat/elméleteket fogalmaztak meg! **6 pont**
2. Példázza, ahogyan egy fiatal emberi természetre vonatkozó filozófiai szemlélődése hozzájárulhat az emberre vonatkozó ismeretei értékéhez való kritikus viszonyulásának a kialakulásához! **4 pont**